

AGNIESZKA GRZEJDZIK-PRZYBYŁOWICZ

Prawo do nauki. Prawa dziecka-ucznia

Streszczenie

Przedmiotem opracowania jest prawo do nauki, ze szczególnym uwzględnieniem praw dziecka-ucznia: prawa do podmiotowego traktowania w procesie dydaktyczno-wychowawczym, prawa do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce, prawa do wpływania na życie szkoły poprzez działalność samorządową, jak również wolność sumienia i wyznania oraz prawo do uznania i zachowania tożsamości narodowej w procesie dydaktycznym. Autorka porusza także zagadnienie obowiązków ucznia, zwłaszcza obowiązku szkolnego i obowiązku nauki.

W artykule zdefiniowano prawo do nauki i umiejscowiono je w aktach prawa międzynarodowego: Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Międzynarodowym Pakcie Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Deklaracji Praw Dziecka oraz Konwencji o Prawach Dziecka, określanej mianem światowej konstytucji praw dziecka.

Przedmiotem rozważań, oprócz charakteru prawa do nauki, są również zasady i gwarancje jego realizacji zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ich analiza prowadzi do wniosku o ograniczonym charakterze prawa rodziców do wychowania dziecka zgodnie z własnymi przekonaniami, którego realizacja powinna być zgodna z dobrem dziecka oraz gwarantowanym konstytucyjnie prawem do uzyskania wykształcenia. Autorka dokonuje analizy obowiązujących w powołanym zakresie regulacji ustawowych, w szczególności w aspekcie powszechnego i równego dostępu do wykształcenia.

Podjęte rozważania wzbogacono orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych.

Analiza obowiązujących w omawianym zakresie aktów prawnych, stanowiska doktryny i orzecznictwa pozwala na wyprowadzenie wniosku o fundamentalnym charakterze prawa do nauki, którego realizacja warunkuje rozwój jednostki i korzystanie w pełni z przysługujących jej praw.

Słowa kluczowe: prawo do nauki – prawa dziecka – obowiązek szkolny – obowiązek nauki – system oświaty